

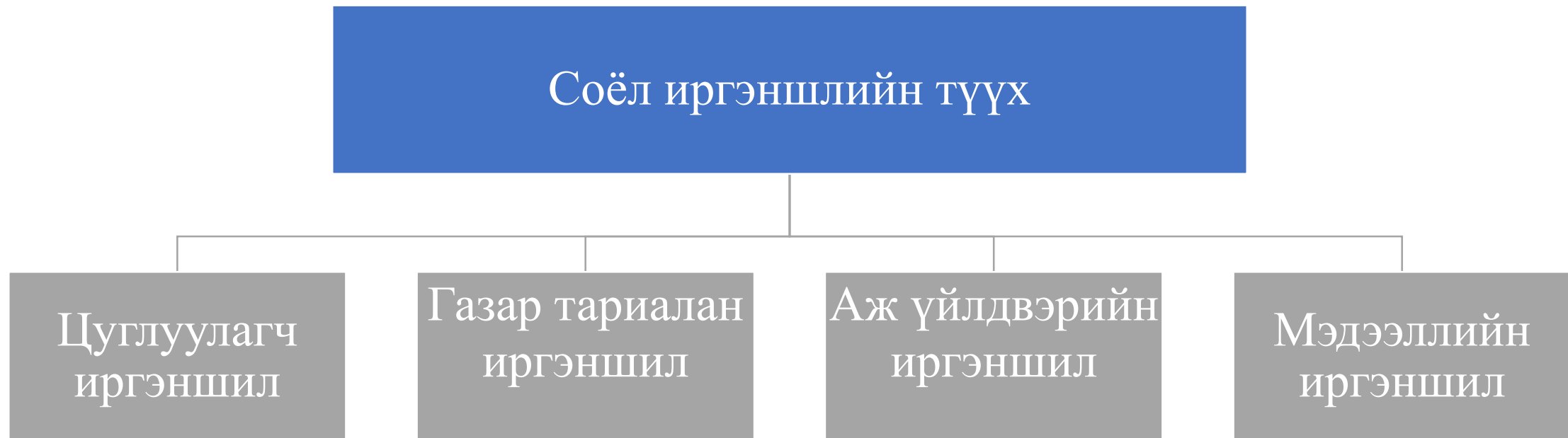
Цахим орчин дахь ёс зүй

Асуулт

Өнөөдөр хүүхдүүдийг хэн хүмүүжүүлж байна вэ?

Интернетийн ёс зүй бол мэдээллийн
аюулгүй байдлыг хангах нөхцөл мөн.

Мэдээллийн зуун

- Мэдээллийг хамгийн хурдан авч, үр дүнтэй боловсруулалт хийж чаддаг хүнийг боловсролтойд тооцох хандлага
- Мэдээлэл технологийн зах зээл хүрээгээ тэлж, банк санхүү, хөдөлмөр, боловсрол гэх мэт бүхий л салбарын салшгүй бүрэлдэхүүн хэсэг болжээ.

- Анх 1990 онд АНУ-ын Конгресс интернетийн сүлжээг олон нийтэд өргөнөөр ашиглуулах эрх олгож байжээ.
- Анхандаа зөвхөн мэдээлэл дамжуулах, захиа бичих зорилгоор ашиглаж байсан бол өнөөдөр энэ харилцаа улам бүр нарийсаж хүний өдөр тутмын амьдралын хэмнэл түүнээс хамаардаг болсон.
- Ийнхүү хэрэглээ нэмэгдэж, хүмүүс хоорондын харилцааг тодорхойлоход нөлөөлөх болсноор ёс зүйн асуудлууд бий болж эхэлсэн.

Ёс зүйн асуудлууд

- Хууль бус сурталчилгаа
- Цахим гэмт хэрэг
- Цахим гадуурхал
- Хүчирхийлэл
- Садар самуунд уруу татах
- Цахим донтолт
- Мэдээллийн бохирдол гэх мэт

Монгол Улс

- 1995 онд интернетийн сүлжээг анх оруулж, mn домэйн бүхий анхны веб нь www.mol.mn /Mongolian online/ байсан юм.
- Энэ хэрэглээ 2000 оноос эрчимжиж, 2020 он гэхэд хүн амын 90 гаран хувь нь ямар нэг байдлаар цахим орчинд ажиллаж, сонирхож байдгийг мэдээлсэн байна.
- Хууль бус зүйлс нэмэгдсэн. Интернет өөрөө хуулийн этгээд биш ч, интернетийг ашиглаж буй веб нь хуулийн этгээд мөн. Тийм учраас түүнтэй эрх зүйн болоод ёс зүйн хүрээнд асуудлыг тавьж шийдэж байх ёстой.

Английн эрдэмтдийн судалгаа

- Суваг байнга солих
- Дэлгэцийн мэдээ байнга урсгах

Тэвчээргүй
Зан аашийн хувь тогтворгүй
Түрэмгий
Оюуны чадвар өнгөц болох
Гүнзгий сэтгэх чадваргүй
болох

Гол асуудал

- Өнөөдөр хүүхэд залуус садар самуунд уруу татагдах, түүний золиос болох, хэт хөнгөн маазралд бодол санаагаа уяулах, хуурамч зүйлд итгэх зэрэг ёс суртахуунгүй үйлдлийн хохирогч болох тохиолдлууд байна.
- Хамгийн гол нь ёс суртахуунгүй дээрх үйлдлүүдийг энгийн мэтээр хүлээж авах, дасах, байдаг л зүйл хэмээн хүлээн зөвшөөрөх хандлага

Эерэг, сөрөг тал

- Мэдээллийг шуурхай авах
 - Боломжууд бий болох, түүнийг ашиглах
 - Орон зай, цаг хугацаанаас үл хамаарах
 - Бусдаас шалтгаалахгүй өөрийгөө хөгжүүлэх
 - Өдөр бүр шинэ зүйл сурах
 - Шинэ ажлын байрууд
 - Хамгийн хямд зардлаар харилцах
 - Мэдээлэл өгөгч интернет компьютер нь ядрахгүй, цаг хамаарахгүй ажилладаг гм
- Мэдээлэлд хэт автах,
 - Ажил амьдралын чухал хэсгээ мартах,
 - Хүүхдүүдийн хувьд сурлага муудах
 - Мэдрэлийн ядаргаа
 - Мэдээллийн бохирдол
 - Хүчирхийлэл
 - Донтолт – Голланд улсад анхны эмнэлэг нээгджээ.

Дотнын хүн хэн бэ?

- Тоглоомонд донтсон хүүхдийн сүүлийн 3 жилийн хугацаанд харилцсан хамгийн дотнын хүн нь өөр тивд амьдарч байсан хүн
- Тоглосоор ухаан алдаж унаад эмнэлэгт хүргэгддэг тохиолдлууд олон улсад ихэссэн.
- Цахимд их цагийг өнгөрөөх нь донтолт, сэтгэцийн өвчин гм

Үүсдэг бэрхшээлүүд:

- Харилцаанд өөрчлөлт орно
- Үнэт зүйлийн баримжаа өөрчлөгдөнө.
- Хайр энэрэл, хайхрамж, халамж
- Хэм хэмжээ алдагдана.
- Анхаарал суларна.
- Чухал зүйлээ үнэлж чадахаа байна.

Тулгарч буй асуудал

- Бодит ертөнц дээрх хүчирхийлэл, тэгш бус байдал, ёс бус үйлдлүүдийг сүлжээний ертөнцөд оруулж ирэхгүй байх
- Сүлжээнд цэргийн, зэр зэвсэг, эдийн засгийн, гэр бүлийн, улс төрийн, шашны гэх мэт хүчирхийлэлгүй төлөв байдлыг төлөвшүүлэх асуудал тулгарч байна.

Интернэт бол хэрэглээ

Энд хөнддөгддөг ёс зүйн асуудлууд

Интернет хэрэглээний ёс зүйн
асуудлууд

Хувь хүний
нууц, эрх чөлөө

Зохиогчийн эрхийн ёс
зүйн асуудал

Мэргэжлийн
хариуцлагын ёс зүйн
асуудал

Цахим гэмт хэрэг

Даалгавар

- Цахим гадуурхал гэж юуг хэлэх вэ? Тоо баримт, жишээ. Ёс суртахууны хувьд хэрэгжүүлэх арга, туршлага
- Цахим гадуурхлын эсрэг авч буй арга хэмжээ: Монгол ба бусад орон